

ACTUALIA

Samengesteld door Flip Petillion
Advocaat

■ Wetgeving

Het informatiesysteem Phenix: een nieuw hulpmiddel voor justitie

Eén van de prioriteiten van de huidige regering is het wegwerken van de gerechtelijke achterstand. Dit vereist een hogere graad van informatisering van de rechtspleging, het uitwerken van statistische hulpmiddelen voor de evaluatie van de werklast in de gerechten, bijstand bij het beheer en het bestuur van de hoven en de rechtbanken en een andere benadering van het proces. Het Phenix-project dat tot doel heeft de 13 thans bestaande informaticasystemen te vervangen door 1 systeem, werd daartoe door de vorige minister van Justitie opgestart en is momenteel in volle fase van ontwikkeling.

Bij de wet van 10 augustus 2005 (B.S. 01.09.2005) is het informatiesysteem Phenix opgericht.

<http://www.strada.be/staatsblad/link.php?blz=38305&jaar=2005&seq=1>

Volledigheidshalve kan worden opgemerkt dat de wet betreffende het elektronisch dossier in de loop van het komende parlementaire jaar vermoedelijk zal worden goedgekeurd.

Het informatiesysteem Phenix heeft een aantal doelstellingen, terwijl ook drie organen zijn voorzien teneinde de werking en de realisatie van de doeleinden te verzekeren.

A. De doelstellingen

Het informatiesysteem Phenix, voor de werking waarvan de kredieten op de begroting van de FOD Justitie zijn ingeschreven (met uitzondering van de werkingskosten van het toezichtscmité die ten laste komen van de dotatie van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.), moet een hulpmiddel zijn om o.a. aan de gerechtelijke achterstand te werken. Er zijn zes specifieke doeleinden: 1° de interne en externe communicatie die is vereist voor de werking van de justitie; 2° het beheer en de bewaring van de gerechtelijke dossiers; 3° de invoering van een nationale rol; 4° het aanleggen van een gegevensbank voor de rechtspraak; 5° het opmaken van statistieken; 6° het verlenen van bijstand bij het beheer en het bestuur van de gerechtelijke instellingen.

1. *Interne en externe communicatie*

1.a. De *interne communicatie* heeft betrekking op de communicatie die is vereist voor de werking en het beheer van de hoven en rechtbanken en van de parketten ervan, alsmede voor het aanleggen en het beheren van de dossiers van de rechtspleging.

1.b. De *externe communicatie* heeft betrekking op de kennisgeving, de betekening en de mededeling van de akten die zijn vereist in het kader van de gerechtelijke procedures, alsmede op de communicatie met de openbare overheden om de nodige gegevens voor het samenstellen en het beheren van de gerechtelijke dossiers te verzamelen.

Binnen Phenix wordt een centraal repertorium van gerechtelijke elektronische adressen opgericht dat toegankelijk is voor de leden van de rechterlijke orde en voor de medewerkers van het gerecht, alsmede voor andere categorieën van personen door de Koning bepaald op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité. De Koning zal ook, op voorstel van het beheerscomité en ook na advies van het toezichtscomité bepalen welke gegevens in dat repertorium worden opgenomen, de wijze waarop de gegevens worden verzameld, de bewaringstermijn ervan, de regels voor de duurzaamheid van de gegevens, alsmede de nadere regels voor de toegang en voor de controle van de toegang.

2. *Het beheer en de bewaring van de gerechtelijke dossiers*

Er wordt een verwerking voor het beheer en de bewaring van de gerechtelijke dossiers ingesteld. De in de gerechtelijke dossiers verwerkte gegevens, de omstandigheden van de verwerking en de duur van bewaring worden bepaald in het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van Strafvordering en in de bijzondere bepalingen die de samenstelling van die dossiers regelen.

3. *Nationale rol*

Er wordt een nationale rol ingesteld, waarop elke zaak, die voor de rechterlijke orde wordt gebracht, moet worden ingeschreven. Elke zaak krijgt een uniek nummer (het Phenix-nummer).

De Koning zal, overeenkomstig het Gerechtelijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en de bijzondere bepalingen, op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité, de regels voor de duurzaamheid van de gegevens, de regels voor de toegang, voor de controle van de toegang tot de gerechtelijke dossiers en tot de rol bepalen.

4. *Gegevensbank voor de rechtspraak*

In Phenix worden (onverminderd de bepalingen van de wet van 8 augustus 1997 betreffende het Centraal Strafreregister) twee gegevensbanken aangelegd.

4.1. De *interne gegevensbank* voor de rechtspraak wordt aangelegd om de verschillende leden van eenzelfde gerecht de mogelijkheid te bieden de gerechtelijke dossiers te verwerken.

Deze bevat integraal alle beslissingen van de gerechten. Het is wel zo dat de beslissingen van ieder gerecht enkel toegankelijk zijn voor de leden van dat gerecht. Bovendien hebben de leden van de rechterlijke orde er uitsluitend toegang toe om hun professionele taak uit te oefenen.

Ook hier zal de Koning, op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité, de regels voor de duurzaamheid van de gegevens bepalen, de nadere regels voor de toegang en de categorieën van personen die toegang hebben tot die gegevensbank, alsmede de bijzondere beveiligingsmaatregelen voor die gegevensbank.

4.2. De *externe gegevensbank* bevat de beslissingen die belangrijk zijn voor de kennis en de ontwikkeling van het recht onder het publiek te verspreiden. De beslissingen worden geselecteerd door ieder gerecht, overeenkomstig de selectieregels bepaald door het be-

heerscomité, na raadpleging van het comité van gebruikers. De geselecteerde beslissingen die persoonsgegevens bevatten worden over het algemeen anoniem gemaakt.

Op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité, zal de Koning de nadere regels voor het anoniem maken van de beslissingen bepalen, de uitzonderingen op deze regel die kunnen zijn vereist voor het begrip van de beslissingen, alsmede de wijze waarop de in de beslissingen vermelde personen zich in voorkomend geval kunnen verzetten tegen de vermelding in de gepubliceerde beslissingen van persoonsgegevens die hen betreffen.

5. Interne en externe statistieken

Binnen Phenix worden twee soorten statistieken ingesteld.

5.1. De persoonsgegevens worden verwerkt met het oog op het opmaken van *interne statistieken*. Dit gebeurt op verzoek van een korpschef met het oog op het goede beheer van een gerecht of een parket.

Het zal tot één van de opdrachten van het beheerscomité van Phenix behoren, op verzoek van de minister van Justitie, van een of meer korpschefs, van de Hoge Raad voor de Justitie of op eigen initiatief, algemene statistieken op te maken over:

- de werklust van de rechterlijke orde;
- de werking van de gerechtelijke instellingen;
- de voor de gerechtelijke overheden gebrachte zaken.

5.2. Anonieme gegevens of gecodeerde persoonsgegevens worden verwerkt met het oog op het opmaken van *externe statistieken* voor derden ten aanzien van het gerecht.

De gegevens worden vóór de externe statistische verwerking anoniem gemaakt of gecodeerd op de wijze die door de Koning is bepaald op voorstel van het beheerscomité, na advies van het toezichtscomité.

De Koning bepaalt, op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité, de nadere regels voor de verwerking van statistische gegevens en de regels voor de duurzaamheid van de gegevens.

6. Bijstand bij het beheer en het bestuur van de gerechtelijke instellingen

De bijstand bij het beheer en het bestuur van de gerechtelijke instellingen heeft betrekking op:

- het beheer van de human resources;
- het beheer van documentatie;
- het beheer van de leveringen;
- de boekhouding.

De Koning bepaalt, op voorstel van het beheerscomité en na advies van het toezichtscomité, de nadere regels voor de werking, de regels voor de toegang, de bijzondere beveiligingsmaatregelen voor die verwerkingen en de regels voor de duurzaamheid van de gegevens.

B. De organen van Phenix

Om de beoogde doeleinden te bereiken worden drie organen opgericht die de leiding op zich nemen: a) een beheerscomité; b) een toezichtscomité; c) een comité van gebruikers.

1. Het beheerscomité

1.1. Samenstelling

Het beheerscomité is een joint venture van de rechterlijke orde en de uitvoerende macht. Het is samengesteld uit een voorzitter, een ondervoorzitter, 8 vaste leden en 8 plaatsvervangende leden. De voorzitter en de ondervoorzitter behoren tot een verschillende taalrol

en tenminste een van beiden moet een magistraat van de rechterlijke orde zijn. Zij worden door de Koning benoemd (na overleg in de ministerraad) voor een hernieuwbare termijn van 6 jaar, een van beiden op gezamenlijke voordracht van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie en van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de andere op voordracht van de minister van Justitie. Zij oefenen hun mandaat voltijds uit en wisselen na 3 jaar van ambt. In de wet worden nader de voorwaarden omschreven waaraan de kandidaten moeten voldoen en de wijze waarop, bij voortijdige beëindiging, het mandaat wordt beëindigd en hoe bij verhindering dient tewerk gegaan te worden.

De Koning benoemt bij een besluit vastgesteld na overleg in de ministerraad voor een (hernieuwbare) termijn van 6 jaar de leden, onder wie 4 vaste leden en 4 plaatsvervangende leden die op voordracht van de minister van Justitie worden benoemd en 4 vaste leden en 4 plaatsvervangende leden op gezamenlijke voordracht van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie en van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie. Bij de volgorde waarin de leden worden voorgedragen, wordt rekening gehouden met een zo evenwichtig mogelijke participatie op functioneel vlak en op het vlak van geslacht. Ook bepaalt de wet, wat de vaste leden en de plaatsvervangende leden voorgedragen door de eerste voorzitter van en de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie betreft, welke hoedanigheid zij moeten hebben zodat een evenwichtige vertegenwoordiging van alle instanties is voorzien. Het beheerscomité is samengesteld uit een gelijk aantal leden van de Nederlandse taalrol en van de Franse taalrol.

De voorzitter en de ondervoorzitter van het comité van gebruikers hebben, met raadgevende stem, zitting in het beheerscomité.

1.2. Bevoegdheid

De bevoegdheden van het beheerscomité zijn zeer uitgebreid:

- het beheert Phenix en neemt elk initiatief dat kan bijdragen tot de doeltreffendheid ervan, conform de bepalingen van deze wet, van het Gerechtelijk Wetboek en van het Wetboek van Strafvordering en de andere relevante wetsbepalingen;
- het neemt alle beslissingen die in het kader van de bepalingen van de wet informatie-systeem Phenix zijn vereist;
- het stelt de minister van Justitie, het Hof van Cassatie en de Hoge Raad voor de Justitie in kennis van alle middelen die zijn vereist voor de goede werking van Phenix en voor de uitoefening van zijn bevoegdheden;
- het stelt een codediens in, die belast is met het voorstellen van de codes die nodig zijn voor het oprichten en beheren van de gegevensbank en het neemt de codes aan;
- het onderzoekt de suggesties van het comité van gebruikers en geeft een met redenen omkleed antwoord erop;
- het neemt initiatieven om het Phenix-systeem aan te passen aan de wijzigingen op wetgevend, regelgevend en technologisch vlak, inzonderheid inzake de vereenvoudiging van het gerechtelijk taalgebruik;
- het sluit met de FOD Justitie akkoorden met betrekking tot de diensten die zijn vereist voor het beheer van het systeem (SLA's);
- na advies van het toezichtcomité stelt het aan de Koning de regels voor voor de toegang en voor de controle van de toegang tot de elektronische dossiers van de rechtspleging en tot de in het systeem opgenomen gegevens;
- het bevestigt de overeenstemming van de documenten die zijn omgezet of op een nieuwe elektronische drager zijn geplaatst;
- het werkt een mechanisme uit voor de controle:
 - aan de toegang tot de lokalen waar de installatie voor de gegevensverwerking zich bevindt;
 - van het geheugen van de computers die de gegevens verwerken;
 - van de dragers waarop de gegevens zijn opgeslagen;
 - van de invoering van de gegevens;
 - van de beschikbaarheid van de gegevensverwerkingen;
 - van de aanwending van de gegevensverwerkingen;

van de mededeling van de gegevens;
van de toegang tot de gegevensverwerkingen;
van het mechanisme voor het archiveren van de gegevens;
van de keuze van de technische standaarden die worden gebruikt voor het saven en het meedelen van de gegevens;
– het geeft op verzoek van het toezichtscomité kennis van zijn vaststellingen;
– het stelt de minister van Justitie en de betrokken korpschef op de hoogte van alle onregelmatigheden betreffende de regels die gelden voor Phenix en van alle gevallen waarin deze regels niet worden nageleefd.

Het beheerscomité deelt jaarlijks op 1 april aan de minister van Justitie en aan het Hof van Cassatie een activiteitenverslag mee, daaronder begrepen de budgettaire verwachtingen voor de werking van Phenix en de wijze van bewaring van de bestaande gegevens.

1.3. Wat in geval van overschrijding van bevoegdheid?

Een afzonderlijke wet van – eveneens 10 augustus 2005 (*B.S.* 1 september 2005) – vult artikel 610 Ger. W. aan.

Het Hof van Cassatie neemt kennis van de vorderingen tot nietigverklaring van de handelingen van het beheerscomité die door overschrijding van bevoegdheid zijn aangetast, tegen de wetten indruisen of op onregelmatige wijze zijn gesteld.

2. Het toezichtscomité

2.1. Samenstelling

Het toezichtscomité wordt opgericht binnen de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer als een sectoraal toezichtscomité “Phenix”. Het is, met naleving van het taalevenwicht, samengesteld uit:

– 3 vaste leden en 3 plaatsvervangende leden aangewezen door en uit de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, onder wie ten minste een magistraat;
– 3 vaste leden, onder wie de voorzitter, en 3 plaatsvervangende leden, met de hoedanigheid van magistraat van de rechterlijke orde, werkend, op rust gesteld of emeritus, benoemd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op voordracht van de minister-raad, na gelijkkluidend en gezamenlijk advies van de eerste voorzitter van en van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie.

Ook hier worden de leden voor een hernieuwbare termijn van 6 jaar benoemd. De wijze van werking en vervanging zijn door de wet bepaald.

2.2. Bevoegdheid

Het toezichtscomité:

– verleent advies op eigen initiatief of op verzoek van de regering, van de Wetgevende Kamers, van het beheerscomité, van de minister van Justitie of van het Hof van Cassatie, van andere gerechtelijke instanties of van de Hoge Raad voor de Justitie;
– ziet erop toe dat de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens, in het kader van de gegevensbank Phenix wordt nageleefd;
– het onderzoekt (onverminderd enige vordering voor de rechtbanken) de getekende en gedateerde klachten en verzoeken betreffende het informatiesysteem Phenix waarbij: ingeval zij ontvankelijk zijn, het toezichtscomité elke bemiddelingsopdracht verricht die het nuttig acht;
het advies verleent over de gegrondheid van de klachten en verzoeken.

De wijze waarop bij het onderzoek van een dossier wordt tewerk gegaan door het toezichtscomité, is ook nader omschreven in de wet.

Belangrijk is dat het toezichtscomité, bij de uitoefening van zijn functie, toegang heeft tot alle in Phenix opgenomen gegevens.

3. *Het Comité van gebruikers*

3.1. Samenstelling

Het comité van gebruikers vormt de waarborg voor de duurzaamheid van het informatiesysteem Phenix. Daarom is er door de wetgever bijzondere aandacht besteed aan de samenstelling ervan. Het bestaat uit 24 leden, waarbij alle geledingen van de diverse instanties (magistraten parket en zetel, personeel griffies en secretariaten van de parketten en de auditoraten) betrokken zijn (telkens 2 vertegenwoordigers) terwijl ook de andere actoren betrokken zijn: de Hoge Raad voor de Justitie, de Orde van Vlaamse balies, de Ordre des barreaux francophones et germanophone, de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders, de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat zijn telkens ook door 2 personen vertegenwoordigd.

Iedere vertegenwoordiging van het comité van gebruikers, met uitzondering van die van de Orde van Vlaamse Balies en van de Ordre des barreaux francophones et germanophone, bestaat uit een Nederlandstalig lid en een Franstalig lid, terwijl ook rekening gehouden wordt met een zo evenwichtig mogelijke deelname op functioneel en geografisch vlak en op het vlak van het geslacht.

Uit zijn leden kiest het comité van gebruikers een voorzitter en een ondervoorzitter, van een andere taalrol, voor een hernieuwbaar mandaat van drie jaar. Een van beiden heeft de hoedanigheid van advocaat, notaris of gerechtsdeurwaarder.

3.2. Bevoegdheid

Het comité van gebruikers is ermee belast aan het beheerscomité initiatieven ter bevordering van de aanwending van Phenix voor te stellen, waarbij het uit zijn leden werkgroepen kan samenstellen waaraan het bijzondere taken toevertrouwt.

De Koning bepaalt de wijze waarop dit artikel ten uitvoer wordt gelegd.

C. *Diverse bepalingen*

1. Zowel het beheerscomité als het comité van gebruikers (inclusief hun respectieve secretariaten) genieten de ondersteuning van de FOD Justitie voor de uitvoering van hun taak.
2. Het beheerscomité en het toezichtscomité kunnen door de minister van Justitie worden aangezocht om een voorstel of een advies te verstrekken inzake een uitvoeringsbesluit dat moet worden genomen krachtens deze wet. In de wet zijn de termijnen nopens deze adviesverlening nader bepaald en wat de gevolgen zijn indien geen voorstel of advies werd geformuleerd.

D. *Gebruikte protocollen en formaten*

De in het informatiesysteem Phenix gebruikte protocollen en formaten voor het meedelen en het bewaren zijn uitsluitend gegrond op open standaarden.

Onder *standaard* wordt verstaan een technische specificatie die volstaat met het oog op een volledige implementatie en die is goedgekeurd door een onafhankelijk standaardisatieorgaan.

Onder *open standaard* wordt verstaan een standaard die gratis beschikbaar is op het internet en geen juridische beperkingen kent wat de verspreiding en het gebruik ervan betreft.

E. Inwerkingtreding

Wat de nationale rol en de gebruikte protocollen en formaten betreft, bepaalt de Koning de datum van inwerkingtreding.

De overige artikelen van de wet treden in werking op de normale datum na publicatie van een wet.

Hans VAN BOSSUYT

Raadsheer hof van beroep Gent

* * *

Wet wijziging Faillissementswet

I Inleiding

In het *Belgisch Staatsblad* van 28 juli 2005 is de wet verschenen van 20 juli 2005 tot wijziging van de Faillissementswet van 8 augustus 1997 en houdende diverse fiscale bepalingen (de “Wet”).

Hierna volgen een opsomming en een korte bespreking van de wijzigingen aan de Faillissementswet; de diverse fiscale bepalingen blijven buiten beschouwing.

II Grondwettelijke problemen naar aanleiding van de vorige wetteksten

Artikel 81, 1° van de Faillissementswet van 8 augustus 1997, gewijzigd door de wet van 4 september 2002 bepaalde:

<http://www.strada.be/staatsblad/link.php?blz=33411&jaar=2005&seq=1>

Verschoonbaar kan niet worden verklaard:

1° de gefailleerde rechtspersoon

Artikel 82 van de Faillissementswet van 8 augustus 1997, gewijzigd door de wet van 4 september 2002 bepaalde het volgende:

De verschoonbaarheid doet de schulden van de gefailleerde teniet en ontslaat de natuurlijke personen die zich kosteloos borg hebben gesteld voor een verbintenis van de gefailleerde van hun verplichtingen.

Arrest van het Arbitragehof 114/2004 van 30 juni 2004

Het Arbitragehof besloot in hogergemeld arrest in punt B.14 dat hoewel de artikelen 81,1^o en 82, eerste lid, afzonderlijk gelezen in redelijkheid verantwoord zijn, de combinatie ervan leidt tot een discriminatie. Deze discriminatie bestaat erin dat de kosteloze borg van een gefailleerde rechtspersoon nooit van zijn verbintenis kan worden ontslagen, terwijl de kosteloze borg van een gefailleerde natuurlijke persoon automatisch wordt ontslagen indien de gefailleerde verschoonbaar wordt verklaard.

Het Hof zag twee ongerechtvaardigde discriminaties:

- Het automatisch karakter van de bevrijding, zonder rekening te houden met de vermogenstoestand van de borg, legt de schuldeisers een last op die niet redelijk verantwoord is;
- Omdat de bevrijding van de borg het gevolg is van de verschoonbaarheid van de gefailleerde, is de borg van de gefailleerde rechtspersoon onherroepelijk uitgesloten van het genot ervan, nu rechtspersonen niet kunnen genieten van de verschoonbaarheid.¹

Het Hof vernietigde de artikelen 81, 1° en 82, eerste lid van de Faillissementswet van 8 augustus 1997, zoals gewijzigd bij de wet van 4 september 2002.

1. Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer, 2004-05, DOC 51, 1811/001, p. 5.